

ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Безлюдна Віта Валеріївна

Анотація. У статті досліджуються особливості організації педагогічної практики у вищій школі на сучасному етапі. В структурі педагогічної практики з іноземної мови автор розглядає підготовчий (ознайомча практика), основний (навчальна практика) і завершальний (стажування) етапи практичної підготовки майбутніх учителів іноземних мов. Виявлено, що особливість педагогічної практики полягає в безперервному і послідовному оволодінні студентами професійними вміннями та навичками на основі вимог компетентнісного підходу до рівня підготовки майбутнього вчителя іноземної мови. Це призводить до необхідності розглядати педагогічну практику як вид навчально професійної діяльності, спрямованої на актуалізацію у майбутніх учителів іноземних мов саморозвитку професійної компетентності, формування педагогічної майстерності і культури. Встановлено, що педагогічна практика з іноземної мови як фактор розвитку професійної компетенції майбутніх учителів іноземних мов допомагає студентам-практикантам поєднувати ознайомчу та діагностичну діяльність; сприяє адаптації до школи, більш глибокому розумінню сутності та специфіки професії вчителя іноземної мови; формує його комунікативну та культурно-естетичну компетенції; сприяє розвитку організаторських умінь, виробленню тактики і стратегії педагогічного спілкування, оволодінню різними технологіями навчання та виховання.

Ключові слова: педагогічна практика, іноземна мова, компетентнісний підхід, вища школа.

ОРГАНИЗАЦИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКИ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ

Безлюдная Вита Валерьевна

Аннотация. В статье исследуются особенности организации педагогической практики в высшей школе на современном этапе. В структуре педагогической практики по иностранному языку автор рассматривает подготовительный (ознакомительная практика), основной (учебная практика) и завершающий (стажировка) этапы практической подготовки будущих учителей иностранных языков. Выявлено, что особенность педагогической практики заключается в непрерывном и последовательном овладении студентами профессиональными умениями и навыками на основе требований компетентностного подхода к уровню подготовки будущего учителя иностранного языка. Это приводит к необходимости рассматривать педагогическую практику как вид учебно профессиональной деятельности, направленной на актуализацию у будущих учителей иностранных языков саморазвития профессиональной компетентности, формирования педагогического мастерства и культуры. Установлено, что педагогическая практика по иностранному языку как фактор развития профессиональной компетенции будущих учителей иностранных языков помогает студентам-практикантам сочетать ознакомительную и диагностическую деятельность; способствует адаптации к школе, более глубокому пониманию сущности и специфики профессии учителя иностранного языка; формирует его коммуникативную и культурно-эстетическую компетенции; способствует развитию организаторских умений, выработке тактики и стратегии педагогического общения, овладению различными технологиями обучения и воспитания.

Ключевые слова: педагогическая практика, иностранный язык, компетентностный подход, высшая школа.

ORGANIZATION OF TEACHING PRACTICE IN HIGH SCHOOL AS A FACTOR OF PROFESSIONAL COMPETENCE DEVELOPMENT OF FUTURE FOREIGN LANGUAGES TEACHERS

Vita Bezlyudna

Resume. The article examines the peculiarities of organization of teaching practice in higher education at the modern stage. The author analyzes the stages of such training: preparatory (introductory practice), the main (educational practice) and finishing (training) in the structure of teaching practice. It was revealed that teaching practice characterizes as continuous and consistent mastery of the students professional skills based on the requirements of the competency approach to the level of future foreign languages teachers training. This leads to the need to consider teaching practice as a form of professional training activities aimed at the actualization of future teachers of foreign languages self-development of professional competence, the formation of pedagogical skills and culture. The main criteria for evaluating the results of teaching practice in a foreign language as a factor of development of professional competence of students are: a) the degree of formation of students' professional competence, readiness for future professional activities; b) the level of individual professional orientation of future foreign languages teachers (interest and motivation to the teaching profession, the capacity for self-development, self-education, commitment to professional development, development of professionally important qualities such as independence, initiative, responsibility, creativity and others).

The author concluded that teaching practice as a factor of the development of professional competence of future foreign languages teachers training helps students to combine different components of such activity. Among them are: evaluation and diagnostic activities; facilitates adaptation to school, a better understanding of the nature and specificity of future foreign languages teachers profession; creates a communicative and cultural-aesthetic competence; contributes to the development of managerial skills, develop tactics and strategies of pedagogical communication, mastering a variety of training and education technologies.

Keywords: pedagogical practice, foreign language, competence approach, high school.

Постановка проблеми. Підкреслюючи важливість педагогічної практики, П. Болонський писав, що «педагогіці неможливо навчити книгами ... Також необхідна практика, але не та яка копіює (така практика убивча), а творча і усвідомлююча» [2, с. 165].

В рамках нової системи навчання (бакалавр-магістр) педагогічна практика зберігає свої позиції, хоча і дещо скорочена в обсязі. Вона, насамперед, необхідна тому, що сучасні загальноосвітні навчальні заклади потребують фахівця, здатного забезпечити і гарантувати кожному учневі і випускнику української школи володіння іноземною мовою на рівні, рекомендованому Радою Європи: початкова школа – рівень A1, основна школа – рівень A2, старша школа нефілологічний профіль – рівень B1; старша школа філологічний профіль – B2 [4].

Аналіз останніх досліджень. Особливості організації педагогічної практики вищих педагогічних навчальних закладах вивчали О. Бевз, А. Василюк, І. Гавриш, С. Деркач, Т. Кузьома, І. Прокопенко, Л. Пуховська, І. Соколова, О. Шмирко та ін. Однак аналіз їх праць показав, що в більшій мірі розгляд питань педагогічної практики зводяться до організаційно-змістового опису процесуальних аспектів професійної підготовки майбутніх учителів, а також вивчення окремих категорій, які формуються у студентів в процесі педагогічної практики, з чого слідує, що аналіз педагогічної практики як комплексної структури залишається відкритим полем для вивчення.

Мета статті – дослідити процес організації педагогічної практики у вищих педагогічних навчальних закладах України на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основні завдання педагогічної практики студентів ВПНЗ України закріплені «Положенням про практику студентів вищих педагогічних навчальних закладів» та полягають в закріпленні і поглибленні теоретичних і виховних знань студентів на основі «занурення» в реальний, педагогічний процес, послідовному формуванні у студентів психологічної готовності до роботи в школі [6].

І. Гавриш серед важливих завдань педагогічної практики виділяє: набуття практичних навиків, які необхідні для роботи вчителя іноземної мови, у т.ч. виховної роботи з дітьми; уміння застосовувати теоретичні знання, отримані під час занять з курсу «Методика викладання іноземних мов у школі»; засвоєння різних методів, прийомів, форм роботи, сучасних технічних засобів навчання тощо [3].

Вітчизняна науковець-практик О. Бевз одним із першочергових завдань у системі підготовки майбутнього вчителя іноземної мови вважає віднаходження оптимального балансу між теоретичною та практичною підготовкою таких фахівців, забезпечення готовності та впевненості молодих спеціалістів, що ґрунтуються у першу чергу на їхній методичній підготовці у галузі викладання іноземних мов [1].

Аналіз педагогічної літератури з означеної проблеми показав, що під час проходження педагогічної практики студенти – майбутні вчителі іноземних мов вивчають організаційну структуру навчально-виховного закладу, що дозволяє їм отримати необхідну інформацію про роботу сучасного вчителя іноземної мови й про загальну систему роботи в школі, ознайомитися з навчально-методичною літературою, сформулювати вміння професійного спілкування з учасниками освітнього процесу (учнями, колегами, батьками), вивчити учнів і колектив в цілому, брати участь в поточній навчально-виховній роботі вчителя і класного керівника.

З 2016 року розпочалося пілотування нової *програми з методики навчання англійської мови*, яке проводиться в 11 педагогічних вишах України. Програма є складовою реформи професійної підготовки педагогів і передає загальні цінності вчителя іноземної мови XXI століття [8].

особливості підготовки майбутніх учителів іноземних мов у контексті означеної проблеми:

- Оновлення змісту навчання, зміщення акценту з теоретичної на практичну підготовку та формування компетентностей вчителя англійської мови;
- Зміщення акценту з теоретичної підготовки на практичну (в межах дисципліни «Методика навчання іноземних мов»);
- Основним фокусом навчання стає напрацювання компетенцій, а не вивчення теорії, починають оцінюватися не знання, а вміння. Навчання з методики проводиться виключно англійською мовою.
- Напрацювання у студентів таких компетентностей, як навчання впродовж життя, загальна культурна компетентність, планування професійного розвитку та життя у громадянському суспільстві. Змістовні модулі програми передбачають формування предметних і життєвих компетентностей у самих студентах, зокрема, уміння критично мислити, спілкуватися англійською мовою і здатність вчитися;

Слід відзначити, що відповідно до програми змінюються умови проходження педагогічної практики. Шкільна практика стає повністю інтегрованою у курс із методики.

Практика вводиться у програму з третього до восьмого семестру навчання, і набуває зовсім іншої форми. Перший вид практики – це кероване спостереження. У третьому та четвертому семестрі студенти спостерігають за роботою вчителя в класі один раз на два тижні, зіставляючи ці спостереження зі своїми матеріалами з методики навчання іноземних мов. П'ятий – сьомий семестри спрямовані на роботу студента як асистента вчителя, тобто на мікронавчання, яке відбуватиметься один раз на тиждень. З восьмого семестру студент у ролі практиканта самостійно проводить заняття у школі.

Тож на сучасному етапі розвитку вищої освіти педагогічна практика для майбутніх учителів іноземних мов у ВПНЗ України розпочинається з другого курсу. Серед

традиційних видів практик виділяють: *практика в літніх оздоровчих таборах* (з другого курсу), яка не є обов'язковою для деяких спеціальностей, навчальна та виробнича практики.

Завданням *навчальної практики* є ознайомлення студентів зі специфікою майбутнього фаху, отримання первинних професійних умінь і навичок із загально-професійних та спеціальних дисциплін [7]. Навчальна практика проводиться на 2-3 курсах і має на меті узагальнити, систематизувати набуті студентами теоретичні знання, виробити вміння та навички застосування їх на практиці. Мета навчальної практики реалізується шляхом ознайомлення зі змістом і формами роботи на базі практики та виконання конкретних завдань, передбачених програмою практики. Навчальна практика є частиною освітньо-професійної програми підготовки бакалавра.

Метою *виробничої практики* є закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами в процесі вивчення певного циклу теоретичних дисциплін, практичних навичок. На випускному курсі практика студентів є завершальним етапом навчання і проводиться з метою узагальнення і вдосконалення здобутих ними знань, практичних умінь та навичок, оволодіння професійним досвідом та готовності їх до самостійної трудової діяльності, а також збору матеріалів для виконання дипломної роботи [7]. Виробничу практику проходять студенти освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” (на 4 курсі) та “спеціаліст” відповідних напрямів підготовки і спеціальностей. Цей вид практики є невід'ємною частиною підготовки до професійної діяльності майбутніх висококваліфікованих фахівців, які отримують диплом бакалавра та спеціаліста.

Умовою успішного проходження педагогічної практики є опанування студентами змісту фундаментальних дисциплін, методики їх викладання, основ педагогіки для викладання відповідних дисциплін у загальноосвітніх школах, гімназіях, ліцеях, спеціалізованих середніх навчальних закладах. Зміст практики ґрунтується на засадах поступового підвищення самостійності студентів: від спостереження, ознайомлення і вивчення – до практичної апробації; від колективних форм роботи – до індивідуальних; від виконання часткових завдань як помічника вчителя, вихователя – до виконання завдань за допомогою наставників, а потім самостійно.

Виходячи з вищевикладеного, педагогічну практику ми розглядаємо як поетапну систему організації взаємодії викладача, студента, вчителя та учня в реальних освітніх умовах, спрямовану на поступове ускладнення багаторівневої підготовки студента і сприяє формуванню професійної компетенції майбутнього вчителя з метою вдосконалення професійної майстерності.

Організація педагогічної практики майбутніх учителів іноземних мов в школі носить комплексний характер. Її суть полягає в тому, що така практика планується у тісній співпраці педагогів, психологів, методистів з єдиним розумінням сутності компетентнісного підходу як сучасної методології іншомовної освіти, організованого в вузі і школі. Вона покликана забезпечити формування професійно-педагогічних умінь і навичок студентів у проведенні навчально-виховної та позакласної роботи зі школярами.

Отже, наступна особливість педагогічної практики полягає в безперервному і послідовному оволодінні студентами професійними вміннями та навичками на основі вимог компетентнісного підходу до рівня підготовки майбутнього вчителя іноземної мови. Це призводить до необхідності розглядати педагогічну практику як вид навчально-професійної діяльності, спрямованої на актуалізацію у майбутніх учителів іноземних мов саморозвитку професійної компетентності, формування педагогічної майстерності і культури.

Ґрунтуючись на розумінні практики як діяльнісного засвоєння і перетворення дійсності, ми розглядаємо педагогічну практику з іноземної мови як фактор розвитку професійної компетенції студентів педагогічного вузу.

Слід зазначити, що терміни та види педагогічної практики студентів з іноземної мови визначаються навчальними планами факультетів, а порядок її проведення – відповідною інструкцією педвузу. До них відносяться: рекомендації по професійній

практиці студентів за спеціальностями педагогічного освіти, навчальні плани за спеціальностями, програми педагогічної практики за спеціальностями.

Наскрізність і наступність планів і програм підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра, на думку І. Соколової, є прикметними організаційними ознаками неперервної педагогічної практики [5].

Слід наголосити, що навчальна програма підготовки вчителя іноземних мов «Педагогічна практика» для студентів мовних спеціальностей ВПНЗ освіти III-IV рівнів акредитації (за вимогами кредитно-трансферної системи) затверджується Вченою радою педвузу.

Робочі програми з дисциплін: «Педагогічна практика (навчальна), «Пробні уроки» (освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»), «Педагогічна практика (виробнича)» (освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»), «Педагогічна практика (виробнича)» (освітньо-кваліфікаційний рівень «спеціаліст»), «Асистентська практика у ВНЗ» (освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр» 5 рік навчання), «Педагогічна практика (асистентська)» (освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр» 6 рік навчання) затверджуються на засіданні кафедр та схвалюються науково-методичною комісією факультету іноземної філології.

В останнє десятиліття під час проходження педагогічної практики майбутні вчителі іноземної мови мають широкі можливості застосування професійних компетенцій. Так, для бакалавра філології, вчителя іноземної мови основної школи з чотирирічним терміном навчання педпрактика розпочинається у VIII семестрі і триває 6 тижнів. Для спеціаліста – вчителя англійської і французької мов та зарубіжної літератури основної та старшої школи педпрактика розпочинається у II семестрі і також триває 6 тижнів. У II семестрі педпрактика розпочинається і для студентів ОКР «Магістр» і проводиться на кафедрах на кафедрах університету (асистентська та науково-дослідна) протягом 4 тижнів.

Аналіз програм педагогічної практики та методичної літератури дозволили нам в структурі педагогічної практики з іноземної мови виділити наступні етапи: підготовчий (ознайомча практика), основний (навчальна практика) і завершальний (стажування).

Основними цілями *підготовчого етапу* є формування готовності студентів до комплексного використання знань і умінь по циклу мовних, психолого-педагогічних дисциплін при вирішенні різноманітних педагогічних завдань практики з іноземної мови; підвищення рівня адаптації студентів до професійної педагогічної діяльності в умовах загальноосвітнього закладу.

На цьому етапі студенти знайомляться з системою навчально-виховної роботи в школі; розширюють уявлення про сутність діяльності вчителя іноземної мови; формують професійно значущі вміння, необхідні для вирішення конкретних педагогічних і методичних задач. На цьому етапі студенти опановують такими вміннями: аналізувати дії вчителя на занятті, робити «фотографії» уроків, розробляти і проводити фрагменти уроків, позакласні заходи з іноземної мови.

Педагогічна практика *на основному етапі* відрізняється більш високим рівнем цілісності, тому що набуває характеру виробничої практики. Студентам-практикантам надається більша самостійність в плануванні та проведенні навчально-виховного процесу з іноземної мови в школі. Цілями другого етапу є: оволодіння студентами досвідом вчителя-предметника в процесі самостійної педагогічної діяльності; формування у студентів дослідницьких умінь. До завдань педагогічної практики цього етапу відносяться: формування умінь аналізувати професійну діяльність вчителя на уроці іноземної мови; формування провідних професійно значущих умінь вчителя іноземної мови; навчання студентів самостійного моделювання навчального процесу з урахуванням особистісного, процесуально-психологічного і педагогічного аспектів. На другому етапі педагогічної практики з іноземної мови студенти опановують вміннями аналізувати урок, здійснювати тематичне і поурочне планування, проводити уроки, використовувати презентації Microsoft Power Point та інші сучасні технології у навчанні іноземних мов.

Основна мета *завершального етапу* педагогічної практики з іноземної мови – виявлення ступеня сформованості професійної компетенції і ступеня готовності майбутнього вчителя до самостійної педагогічної діяльності. Завдання цього етапу педагогічної практики частково збігаються із завданнями попереднього етапу, проте носять поглиблений характер і полягають у тому, щоб навчити студентів співвідносити цілі навчання іноземної мови з можливостями учнів, враховувати їх вікові інтереси при плануванні уроків, організовувати цілісний навчально-виховний процес і здійснювати його моніторинг, моделювати процес оволодіння учнями іноземною мовою як творчий, розвивати креативні здібності учнів. На цьому етапі формуються вміння прогнозувати можливі труднощі засвоєння школярами навчального матеріалу; планувати пізнавальну діяльність учнів і способи її організації; планувати зміст і форми організації позакласної роботи з іноземної мови.

В якості основних критеріїв оцінки результатів педагогічної практики з іноземної мови як фактора розвитку професійної компетенції студентів педвузу виділяються наступні: а) ступінь сформованості у студентів професійної компетенції, готовності до майбутньої професійної діяльності; б) рівень професійної спрямованості особистості майбутнього вчителя іноземної мови (інтерес і мотивація до педагогічної професії, здатність до саморозвитку, самоосвіти, готовність до професійного зростання, розвиток професійно значущих якостей, таких як самостійність, ініціативність, відповідальність і креативність та ряд інших).

Як бачимо, у сучасних умовах склалася ситуація, що сприяє створенню цілісної наукової теорії і методики підготовки майбутніх учителів іноземних мов до навчально-виховної роботи в процесі педагогічної практики. Цьому сприяє великий досвід, накопичений вузами країни впродовж багатьох років.

Проте аналіз багаторічного досвіду спостережень щодо організації педагогічної практики у ВПНЗ дозволяє крім позитивних моментів відзначити і ряд негативних, з якими зустрічаються майбутні учителі іноземних мов як у вузі так і в школі, а саме:

- недостатня скоординованість співпраці вузів з базами практик;
- формальний підхід до роботи з практикантами; різні і не завжди узгоджені вимоги представників організацій та вузівських керівників практики до студентів;
- невідповідність методистів і керівників до роботи в плані оцінювання сформованості компетенцій у деяких випадках адміністрація шкіл призначає керівниками практики недостатньо досвідчених вчителів;
- завантаженість шкільною документацією не завжди дозволяє педагогам приділяти достатньо часу роботі зі студентом-практикантом;
- в більшості шкіл не надається можливість організації студентами позаурочної діяльності учнів (наявність двох змін, відсутність вільних кабінетів, перевантаженість учнів в установах додаткової освіти).

Враховуючи накопичений позитивний досвід і деякі недоліки в підготовці майбутніх учителів іноземних мов в процесі проходження педагогічної практики, доходимо висновку, що лише об'єднавши зусилля усіх учасників цього процесу можна задовольнити й реалізувати вимоги державного освітнього стандарту.

На наш погляд, вирішення професійно-педагогічних проблем у нових умовах підготовки студентів – майбутніх учителів іноземних мов має носити системний характер, використовуючи високу ступінь мобілізації організаційних і педагогічних ресурсів для досягнення бажаної мети підвищення якості навчання і підготовки вчителів нового покоління.

Таким чином, педагогічна практика з іноземної мови як фактор розвитку професійної компетенції майбутніх учителів іноземних мов допомагає студентам-практикантам поєднувати ознайомчу та діагностичну діяльність; сприяє адаптації до школи, більш глибокому розумінню сутності та специфіки професії вчителя іноземної

мови; формує його комунікативну та культурно-естетичну компетенції; сприяє розвитку організаторських умінь, виробленню тактики і стратегії педагогічного спілкування, оволодінню різними технологіями навчання та виховання.

Подальші перспективи дослідження вбачаємо у вивченні організації самостійної та індивідуальної роботи студентів факультетів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах.

Література

1. Бевз О. П. Місце та роль педагогічної практики у підготовці майбутніх учителів іноземних мов в Україні та Англії (Матеріал зібрано завдяки участі у проекті «Шкільний учитель нового покоління») / О. П. Бевз // Порівняльно-педагогічні студії. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2015. – № 1 (23). – С. 110–116.
2. Блонский П. П. Мои воспоминания / П. П. Блонский. – М. : Педагогика, 1971. – 175 с.
3. Гавриш І. В. Закономірності та принципи процесу формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності / Ірина Гавриш // Дійсність та перспективи розвитку сучасної освіти України : зб. Наук. Пр. – Х. : Стиль-Іздат, 2005. – С. 61 – 74.
4. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. вид. – док. пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
5. Соколова І. В. Неперервна педагогічна практика: теоретичні засади та практичний досвід організації у вищих закладах освіти. Професійна та моральна культура в педагогічній системі/ І. В. Соколова // Проблеми сучасності: культура, мистецтво, педагогіка : зб. Наук. Пр. – Харків; Луганськ, 2004. – С. 129–145.
6. Положення про практику студентів вищих педагогічних навчальних закладів України / Проект. – К., 2000.
7. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. – Міносвіти; Наказ, Положення, Форма типового документа від 08.04.1993 № 93. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>.
8. <http://www.britishcouncil.org.uk/year-of-english/updates/blog/Training-Begins-for-New-Generation-School-Teachers>

References

1. Bevz O.P. (2015) Place and role of teaching practice in training future teachers of foreign languages in Ukraine and England (Material collected through participation in the project "School teacher of the new generation") / O. P. Bevz // Comparative educational studies. – Uman: FOP Zhovtyy O. O. – № 1 (23). 110–116. [in Ukrainian]
2. Blonskyu P.P. (1971) My memories / P.P. Blonskyu. - Moscow: Pedagogika. - 175 p. [in Russian]
3. Gavrish I.V. (2005) Laws and principles of the process of formation of readiness of teachers to innovative professional activities / Irina Gavrish // Reality and prospects of modern education Ukraine: Coll. Science. Pr. –X.: Style-publishes. 61 – 74. [in Ukrainian]
4. Common European Framework of Reference for Languages (2003): Learning, Teaching, Assessment / Science. Ed. Ukrainian. kind. – Doc. ped. Science professor. S. Nikolaev. – K. : Lenvit, 2003. – 273 p. [in Ukrainian]
5. Sokolova I.V. (2004) Continuous teaching practice: theoretical background and practical experience of the higher educational institutions. Professional and moral culture in the educational system / I. Sokolov // The problems of our time: culture, art, education: Coll. Science. Pr. – Kharkov; Lugansk. – 129 –145. [in Ukrainian]

6. Regulation on the practice of students of higher educational institutions of Ukraine / Project. – K., 2000. [in Ukrainian]

7. Regulations on the practice of students of higher educational institutions of Ukraine. – Ministry of Education; Orders, regulations, form the typical instrument of 08.04.1993 № 93. – [electronic resource]. – Access: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>. [in Ukrainian]

<http://www.britishcouncil.org.ua/year-of-english/updates/blog/Training-Begins-for-New-Generation-School-Teachers>

**Відомості про автора:
Безлюдна Віта Валеріївна**

vitabz@ukr.net

Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
вул. В. Стуса 4, 32, м. Умань,
Черкаська обл., 20300, Україна

Information about the author:
Bezlyudna Vita Valeriivna.

vitabz@ukr.net

Uman Paulo Tychyna State Pedagogical University
Vasylya Stusa St. 4, 32, Uman,
Cherkasy region., 20300, Ukraine

Віта Валеріївна Безлюдна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини (м. Умань).